

26.2.2026

Vuoden 2026 ennakkovaikuttamispainopiste: puolustus ja rajaturvallisuus

Kokous

-

Eduskuntatunnus

E 101/2025 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Valtioneuvosto on määrittänyt vuoden 2026 EU-ennakkovaikuttamisen painopisteet E-selvityksessä 101/2025 vp marraskuussa 2025. Yksi kolmesta vuodelle 2026 määritetyistä valtioneuvoston EU-ennakkovaikuttamisen painopisteistä on puolustus ja rajaturvallisuus. Tällä muistiolla valtioneuvosto täydentää puolustukseen ja rajaturvallisuuteen liittyviä ennakkovaikuttamiskantoja ja antaa eduskunnalle selvityksen asiassa.

Tämän lisäksi tällä muistiolla muodostetaan ennakkovaikuttamiskantoja myös tulevaan Euroopan unionin turvallisuusstrategiaan. Komission puheenjohtaja von der Leyen ilmoitti tammikuussa 2026 aikomuksestaan antaa uusi Euroopan unionin turvallisuusstrategia keuhällä 2026. Strategialla on tarkoitus vastata viimeaikaisiin geostrategisiin ja -poliittisiin muutoksiin.

Suomen kanta

E-selvitys E 101/2025 vp (Vuoden 2026 EU-ennakkovaikuttamisen painopisteet)

Puolustus ja rajaturvallisuus

Varmistamalla oman turvallisuutensa, Suomi varmistaa myös unionin turvallisuutta. Suomen keskeinen tavoite on, että EU:n itäisen laidan puolustus- ja turvallisuustarpeet huomioidaan läpileikkaavasti, saavuttaen samalla synergioita puolustuksen ja rajaturvallisuuden toimien välillä. Suomen näkökulmasta Euroopan puolustuksen ja turvallisuuden vahvistamisessa keskeisiä painopisteitä ovat unionin puolustusvalmiuden ja puolustusteollisen pohjan vahvistaminen, turvallisuusympäristön vahvistaminen, sotilaallisen

liikkuvuuden edelleen kehittäminen ja laaja-alaiseen vihamieliseen vaikuttamiseen vastaaminen. Puolustushankintoja lähtökohtana tulee olla Nato-yhteensopivuus ja yhteishankintojen edistäminen. Unionin varautumistoimien osalta jatketaan vaikuttamista Suomelle keskeisimpien aloitteiden eteenpäin viemiseksi.

1) PUOLUSTUS

Valtioneuvosto on aiemmin muodostanut asiakokonaisuudesta seuraavat kannat:

E 33/2025 vp (EU:n valkoinen kirja Euroopan puolustuksesta – valmius 2030)

Suomi pitää puolustusinvestointien tukemista keskeisenä tekijänä Euroopan puolustuksen vahvistamisessa. Tavoitteena tulee olla kriittisten suorituskykyjen tuotantokapasiteetin nostaminen Euroopassa, jota voidaan osaltaan tukea yhteishankinnoilla vahvistaen samalla yritysten pitkän aikavälin tilausnäkömää.

Suomi pitää hyvänä komission ehdotusta laatia puolustusmateriaaliteknologian tiekartta, jolla vauhditettaisiin investointeja kaksikäyttöteknologiaan.

Eurooppalaisen puolustuksen vahvistamisessa on keskeistä, että tukea suunnataan nimenomaisesti itäisen etulinjan maille. Lisäksi Suomi korostaa myös siviili-sotilaallisen yhteistyön merkitystä.

E 35/2025 vp (EU:n varautumisunionistrategia)

Suomi katsoo, että yhteisvastuu- (SEUT 222 artikla) ja avunantolausekkeet (SEU 42.7 artiklan 7 kohta) tukevat jäsenvaltioiden keskinäistä solidaarisuutta ja vahvistavat unionia turvallisuusyhteisönä. Euroopan yhteinen sotilaallinen puolustus rakentuu Naton varaan. Suomi suhtautuu myönteisesti strategiassa mainittuun tavoitteeseen parantaa (operationalize) lausekkeiden täytäntöönpanojärjestelyjä ja vahvistaa yhteistyötä Naton kanssa. Suomi pitää tärkeänä EU:n ja Naton välisen käytännön yhteistyön edistämistä esimerkiksi harjoitustoiminnassa ja koordinoimalla toimien kehittämistä.

Suomi katsoo, että EU-Nato-yhteistyötä tulee syventää kokonaisvaltaisesti ja edistää entisestään, ml. poliittisen tason dialogi. Suomi pitää tärkeänä, että EU:n ja Naton yhteistyön rakenteita kehitetään mahdollistamaan käytännön yhteistyön syventäminen toisiaan täydentävästi. EU:n ja Naton yhteistyön syventäminen myös hybridivasteen konkreettisessa kehittämisessä on tärkeää.

EJ 6/2025 vp (Rauhan säilyttäminen – Puolustusvalmiuden tiekartta 2030)

Suomi tukee tiekartan tavoitteita ja painottaa, että EU:n ja jäsenmaiden tulee tiekartan toimeenpanon kautta sitoutua Euroopan puolustuksen kehittämiseen Venäjän muodostamaan pitkäaikaiseen ja jatkuvaan uhkaan vastaamiseksi. Toimien lähtökohtana tulee olla yhteisesti jaettu uhkaymmärrys, jotta jäsenmaiden kyky käydä pitkäkestoista korkean intensiteetin sodankäyntiä saavutetaan.

Suomi yhtyy tiekartassa esitettyyn näkemykseen, että EU:n ja jäsenvaltioiden tulee ottaa enemmän vastuuta omasta turvallisuudestaan ja puolustuksestaan. Euroopan puolustus edellyttää pelotteen kehittämistä eurooppalaisten suorituskykyjen vahvistamisen kautta.

Suomi painottaa vahvaa eurooppalaista puolustusteollisuutta Euroopan puolustuksen vastuunkannon edellytyksenä huomioiden käynnissä oleva transatlanttisen puolustuksen taakanjaon muutos. Suomi tukee esityksiä Euroopan puolustusteollisuuden kilpailukyvyyn kehittämiseksi painottaen erityisesti tutkimus- ja kehittämistoimia, pk-yritysten roolia sekä Euroopan innovointikyvyn kehittämistä.

Suomi katsoo, että komission tavoitteet puolustussektorin sisämarkkinoiden vahvistamiseksi ovat oikeasuuntaisia. Sisämarkkinoita tulisi ensisijaisesti vahvistaa avaamalla eurooppalaisia toimitusketjuja, vähentämällä yritysten hallinnollista taakkaa, sujuvoittamalla entisestään unionin sisäisiä puolustustarvikkeiden siirtoja ja nopeuttamalla hankintoja varmistamalla kuitenkin yritysten tasapuoliset osallistumismahdollisuudet hanketasolla.

Suomi tukee tiekartassa esitettyjä toimia, joilla vahvistetaan EU:n sitoutumista Ukrainan turvallisuuteen pitkällä aikavälillä.

E 2/2026 vp (Valtioneuvoston selvitys: Strategisen kilpailukyvyyn vahvistaminen; Valtioneuvoston ennakkovaikuttamispainopisteet)

Suomi pitää komission työohjelmassa mainittuja tavoitteita puolustussektorin sisämarkkinoiden vahvistamiseksi oikeasuuntaisina. Sisämarkkinoita tulisi ensisijaisesti vahvistaa avaamalla eurooppalaisia toimitusketjuja, vähentämällä yritysten hallinnollista taakkaa, sujuvoittamalla ja nopeuttamalla entisestään hankintoja samalla varmistaen kuitenkin yritysten tasapuoliset osallistumismahdollisuudet hanketasolla.

Euroopan puolustusteollisuuden uudistuminen ja kilpailukyvyyn vahvistuminen linkittyvät kiinteästi toisiinsa. Kilpailukyvyyn vahvistuminen tukee sekä puolustuspoliittisia että puolustusteollisia tavoitteita ja puolustusteollisuus toimii puolestaan kilpailukyvyyn ja innovaatioiden ajurina. EU:n puolustuksen sisämarkkinoiden kehittämisessä tulee huomioida puolustusteollisuuden kilpailukyky sekä vientipotentiaali ja näiden yhteys riittäviin TKI-investointeihin.

Rahoitukselliset kysymykset

E 73/2025 vp (MFF-tiedonanto)

Suomi tukee komission ehdotusta kasvattaa huomattavasti puolustusta tukevan rahoituksen määrää tulevassa rahoituskehyksessä.

Suomi on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Euroopan kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi.

Suomi pitää välttämättömänä Euroopan puolustuskyvyn nopeaa vahvistamista erityisesti Venäjän muodostamaan pitkäaikaiseen uhkaan vastaamiseksi.

Suomi tukee puolustusrahoitusratkaisuja, joilla tosiasiallisesti vahvistettaisiin Euroopan puolustusta. Suomen tavoitteena on, että tukea suunnataan nimenomaisesti itäisen etulinjan maille.

Suomi tukee komission ehdotusta kasvattaa puolustuksen (ml. sotilaallinen liikkuvuus), kriisivarautumisen ja rajaturvallisuuden rahoituksen osuutta tulevassa rahoituskehyksessä.

Suomelle on keskeistä, että sotilaallisen liikkuvuuden rahoitusta kohdennettaisiin Euroopan turvallisuuden ja puolustuksen kannalta kriittisimpiin kohteisiin, etenkin itäisen etulinjan maille.

Suomi tukee komission ehdotuksen lähtökohtaa tukea kilpailukyvyn kannalta keskeisiä hankkeita tarvittaessa perustutkimuksesta aina markkinoille pääsyyn saakka.

U 74/2025 vp (ehdotus Euroopan kilpailukykyrahaston perustamisesta, mukaan lukien puolustusalan tutkimuksen ja innovoinnin erityisohjelma)

Valtioneuvosto pitää keskeisenä jäsenvaltioiden tukemista EU-välineillä puolustusteollisen pohjan vahvistamisessa sekä sotilaallisen huoltovarmuuden ja liikkuvuuden kehittämisessä. Lisäksi riittävän rahoituksen kohdentaminen rajat ylittäviin tutkimus- ja kehittämistoimiin on tärkeää. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen rahoittaa suorituskkyjen koko elinkaarta.

Valtioneuvosto korostaa, että EU-rahoituksella tulisi kehittää EU-jäsenvaltioiden asevoimien yhteistoimintakykyä, puolustusteollisuuden valmiuksia ja puolustuksen resilienssin kehittämistä.

AIEMMIN MUODOSTETTUJA KANTOJA TÄYDENNETÄÄN SEURAAVASTI:

Suomi katsoo, että EU:n tulisi vahvistaa omaa puolustusvalmiuttaan ja toimintakykyään kriisitilanteissa. Suomelle on keskeistä edistää Euroopan omaa vastuunkantoa ja kyvykkyyttä sekä EU:ssa että Natossa. Suomelle lähtökohtana on vahva kansallinen puolustuskky.

Suomi korostaa Euroopan puolustusteollisen pohjan kehittämisessä puolustusteollisen tuotannon entistä laajempaa maantieteellistä kattavuutta ja tuotantokapasiteetin lisäämiseen tähtääviä toimia.

Puolustusvalmiuden ja puolustusteollisen kapasiteetin kehittämisen ohella tulisi kiinnittää huomiota EU:n päätöksentekokykyyn kriisitilanteissa ja tämän harjoitteluun. Suomelle on keskeistä painottaa Suomen asemaa itäisen etulinjan maana ja siihen liittyviä uhkia myös harjoitustoiminnassa.

Suomi suhtautuu avoimesti mahdolliseen keskusteluun EU:n sotilasrakenteiden kehittämisestä nykyisen toimintaympäristön muutosten myötä.

Suomi jatkaa aktiivista osallistumista suorituskkyjen kehittämistä koskevaan työhön eri kokonaisuuksissa. Tavoitteena on hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti EU:n tarjoamia yhteistyömahdollisuuksia.

Suomi pitää tarkoituksenmukaisena, että osana EU:n puolustusteollisuuden sisämarkkinoiden kehittämistä EU:n mahdollisuuksia edistää puolustustarvikkeiden vientiä kolmansiiin maihin selvitettäisiin.

Ennakkovaikuttamistyössä Suomi tunnistaa EU:n perussopimuksista seuraavat rajoitukset sille, että unionin talousarvioista rahoitettaisiin jäsenvaltioiden puolustustarvikehankintoja. Suomi edistää sitä, että EU-rahoitusta voitaisiin mahdollisimman laajasti hyödyntää kaksikäyttöhankintoihin. Ennakkovaikuttamistyössä Suomi tunnistaa Rajavartiolaitoksen EU-tasolla poikkeuksellisen kaksoisroolin ja edistää sen huomioimista tulevilla EU-aloitteilla.

Suomi pitää erityisen tärkeänä, että EU jatkaa vahvoja panostuksia puolustusteollisuuden ja kaksikäyttötutteen TKI-toimiin ja tuotantokapasiteetin nostoon.

2) RAJATURVALLISUUS

Valtioneuvosto aiemmin on muodostanut asiakokonaisuudesta seuraavat kannat:

E 58/2023 vp (EU-avaintavoitteet)

Suomi korostaa vahvojen ulkorajojen merkitystä ja Schengen-säännösten kehittämistä muuttoliikkeen hallitsemiseksi. Unionin muuttoliikepolitiikkaa kehitettäessä huomiota tulee kiinnittää asemaamme ulkorajavaltiona sekä jäsenvaltiona, joka on kohdamaa ja väylä edelleen liikkumiseen. Lisäksi Suomi edistää määrätietoisesti ratkaisuja, joilla esittäisiin ulkoisten toimijoiden mahdollisuuksia käyttää muuttoliikettä unioniin kohdistuvan vaikuttamisen välineenä. Suomi edistää rakentavasti sellaisen EU-tason mekanismin käyttöönottoa, jolla laajamittaisen laittoman tai välineellistetyin maahanmuuton tilanteissa yksilöllisten turvapaikkahakemusten käsittely voidaan väliaikaisesti keskeyttää tilanteissa, jossa valtion suvereniteetti vaarantuu esimerkiksi vieraan valtion vihamielisten toimenpiteiden johdosta

E 35/2024 vp (Schengen-alueen kehittäminen)

Suomi toteaa, että Frontexin tukea paluille ja palautuksille tulisi hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti palautuksissa turvallisiin kolmansiiin maihin. Suomi on valmis tarkastelemaan avoimesti mahdollisia selvityksiä Frontexin palautustuen hyödyntämiseksi myös kolmansista maista kolmansiiin maihin ihmisoikeuksia kunnioittaen.

E 16/2025 vp (Muuttoliikeasetiedonanto)

Suomea kohtaan kohdistettu painostus tai laaja-alainen vaikuttaminen vihamielisen valtion toimesta torjutaan kaikissa tilanteissa toimilla, joilla turvataan alueellinen koskemattomuus, kansallinen turvallisuus ja yhteiskunnan vakaus demokraattista, perustuslain mukaista päätöksentekoa noudattaen.

Itärajan turvallisuuden varmistamiseksi ja hybridivaikuttamiseen vastaamiseksi hyödynnetään täysimääräisesti käytettävissä nykyisiä EU:n rahoitusvälineitä. Niin ikään Suomi hyödyntää aloitteellisesti ja tehokkaasti etenkin Euroopan raja- ja merivartiostion (Frontex) sekä muiden EU-virastojen tarjoaman operatiivisen tuen täydentäen näin kansallisia voimavaroja.

E 39/2025 vp (ProtectEU – EU:n sisäisen turvallisuuden strategia)

Sisäisen turvallisuuden alalla on jatkuvasti ennakoitava ja kehitettävä viranomaisten toimintaedellytyksiä vastata muuttuviin turvallisuushkiin ja suojata kansalaisten turvallisuutta. EU-tason toimet unionin sisäisen turvallisuuden ylläpitämiseksi ovat keskeisiä.

Suomi tukee komission pyrkimyksiä vahvistaa hybridiuhkien torjumista, niiltä puolustautumista, niihin reagoimista ja niistä tarvittaessa palautumista muun muassa

tehostamalla kriittisen infrastruktuurin suojaamista, vahvistamalla kyberturvallisuutta, turvaamalla liikenteen solmukohdat ja satamat sekä torjumalla verkkouhkia.

E 77/2025 vp (nk. Frontex ennakkovaikuttamiskannat)

Suomi suhtautuu myönteisesti Euroopan raja- ja merivartiovirasto Frontexin vahvistamiseen osana EU:n rajaturvallisuutta. Frontexin merkitys jäsenvaltioiden rajaturvallisuuden parantamisessa, ulkorajojen suojaamisessa ja laittomien rajanylitysten torjumisessa on keskeinen.

Suomi katsoo, että Frontexin toimintaedellytyksiä tulisi vahvistaa ulkorajojen turvaamisessa, laittoman maahantulon torjumisessa ja paluiden tehostamisessa, joiden on oltava Frontexin toiminnan keskiössä. Painopisteen olisi siirryttävä laittoman maahantulon torjuntaan ja ulkorajojen suojaamiseen, perusoikeuksia kunnioittaen.

Rajaturvallisuusjärjestelmän kokonaisuuden tulee jatkossakin perustua jäsenvaltioiden ensisijaiseen vastuuseen omien ulkorajaosuuksiensa valvonnasta ja paluiden toimeenpanosta. Tasapaino vahvojen kansallisten valmiuksien säilyttämisen ja joustavan EU-tason toimintavasteen rakentamisen välillä olisi varmistettava. Suomen tavoitteena on, että mahdollinen pysyvä joukon kasvun tulee perustua Frontexin jäsenmaille tuottamaan konkreettiseen lisäarvoon. Pysyvän joukon mahdollinen kasvattaminen tulisi ensisijaisesti toteuttaa reservimuotoisena, joustavuuden ja kustannustehokkuuden turvaamiseksi.

Suomi tukee Frontexin toimia, joilla tehostettaisiin ja lisättäisiin palautuksia mahdollisimman paljon ja painottaa sen keskeistä roolia kolmansien maiden kanssa käytävissä keskusteluissa ja kumppanuuksissa. Suomen näkemyksen mukaan osana Frontexin toiminnan kehittämistä kolmansissa maissa yhtenä varteenotettavana vaihtoehtona voitaisiin pitää toimia, joilla tuettaisiin palautuksia alkuperämaihin, ihmisoikeuksia kunnioittaen.

Yhteistyö kolmansien maiden kanssa on keskeinen osa neliportaista maahanpääsyn valvontamallia ja sen toteutusta. Suomen näkemyksen mukaan sen lisäksi että virasto tekee yhteistyötä kolmansien maiden kanssa, sillä olisi oltava läsnäolo ja rakenteet tietyissä maissa ja alueilla torjumassa Schengen-alueelle suuntautuvaa laittonta maahantuloa, edistämässä rakenteellista kolmasmaayhteistyötä ja rajaturvallisuutta. Toiminnan tavoitteena tulisi olla erityisesti Schengen-alueelle suuntautuvan laittoman maahantulon torjuminen alkuperä- ja kauttakulkumaissa sekä paluiden tukeminen.

Rahoitukselliset kysymykset

E 31/2025 vp (ennakkovaikuttaminen tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen)

Suomi pitää tarkoituksenmukaisena, että tulevalla rahoituskehyskaudella muuttoliikkeen hallinnan rahoitusta olisi mahdollista kohdentaa myös fyysiseen ulkorajainfrastruktuuriin erityisesti välineellistetyn maahantulon ehkäisemiseksi.

E 73/2025 vp (MFF-tiedonanto)

Suomi korostaa, että muuttuvassa toimintaympäristössä rahoituskehysten joustavuutta tulisi lisätä, jotta kehyskauden aikana kyettäisiin oikea-aikaisesti ja tehokkaasti vastaa-

maan mahdollisiin kriiseihin ja muihin ennakoimattomiin tarpeisiin, mukaan lukien mahdollisten uusien painopisteiden rahoittaminen.

Suomi pitää myönteisenä komission esittämää joustavuuden lisäämistä rahoituskehysten sisällä.

Suomelle on keskeistä varmistaa, että komission ehdotuksessaan Suomelle esittämä rahoitusosuus sisäasioiden rahastoihin turvataan ja että sen toimeenpano olisi joustavaa ja raja-alueiden elinvoimaa tukevaa.

Kokonaisturvallisuuden näkökulmasta Suomelle on keskeistä korostaa kaksikäyttö- ja puolustusulottuvuutta sekä alueiden elinvoimaa osana tulevan koheesiopolitiikan toimia.

Suomi pitää tarkoituksenmukaisena, että tulevalla rahoituskehyskaudella muuttoliikkeen hallinnan rahoitusta olisi mahdollista hyödyntää monimuotoisesti rajaturvallisuusinvestointeihin.

Suomi tukee komission ehdotusta vahvistaa maaulkorajojen pituuden merkitystä varojenjakokriteerinä.

U 54/2025 vp (nk. sisäasioiden rahoitustuki vuosille 2028–2034)

Rajaturvallisuusjärjestelmän tulee jatkossakin perustua jäsenvaltioiden ensisijaiseen vastuuseen omien ulkorajaosuuksiensa valvonnasta. Unionin tuella on vahvistettava erityisesti ulkorajan valtioiden kykyä rajojen turvaamisessa ja laittoman muuttoliikkeen torjunnassa unionin yhteisillä ulkorajoilla.

Komission ehdotusten rahoituksen mitoitukseen otetaan kantaa erikseen osana rahoituskehysneuvottelujen kokonaisuutta.

AIEMMIN MUODOSTETTUJA KANTOJA TÄYDENNETÄÄN SEURAAVASTI:

Suomella unionin itäisen laidan jäsenmaana on erityinen intressi painottaa vahvoja ulkorajoja. Tämän vuoksi on tärkeää, että unionissa jatketaan työtä laadukkaana ja kustannustehokkaan rajaturvallisuusjärjestelmän kehittämiseksi Euroopan yhdenmukaisen rajaturvallisuusmallin mukaisesti. Suomelle on keskeistä, että itäisen laidan erityistarpeet huomioidaan.

Suomi kiinnittää huomiota siihen, että Venäjän hyökkäyssodan myötä muuttunut turvallisuusympäristö on muuttanut ja moninaistanut myös rajaturvallisuuden toimintaympäristöä paitsi kansallisesti myös unionitasolla.

Unionitason rajaturvallisuusyhteistyötä tulee kehittää siten, että uudet ja nousevat uhat ja niiden vaikutukset rajaturvallisuuteen huomioidaan oikea-aikaisesti. Rajaturvallisuusviranomaisilla tulee olla entistä parempi tilannekuva ja valmius toimivaltansa puitteissa ennakoida ja toimia erilaisissa hybridi-vaikuttamisen tilanteissa, kuten mm. muuttoliikkeen käyttö, vihamielisten droonien tunnistaminen ja torjunta sekä merelliseen kriittiseen infrastruktuuriin liittyvät uhat. Unionissa tehtävillä toimilla ja mm. EU-virastoilla (esim. Frontex ja Europol) on hybridiuhkiin vastaamisessa jäsenvaltioiden toimintakykyä kokonaisvaltaisesti tukeva rooli. Suomi pitää tärkeänä, että välineellistettyä maahantuloa torjutaan tehokkaasti koko EU:n ulkorajalla, erityisesti EU:n itäisellä maaulkorajalla. Hybridi-vaikuttamiskeinona käytettävään laajamittaiseen maahantuloon on vastattava torjumalla tulijat rajalla ja tehostamalla paluita kolmansiin maihin.

Suomi pitää tärkeänä, että jäsenmaiden lainvalvontaviranomaisten toimintaedellytyksiä merellisissä poikkeustilanteissa yhtenäistettäisiin ja tehostettaisiin. Tältä osin unionilla voisi olla tukeva rooli kansainvälisen merioikeuden ja merioikeusyleissopimuksen tulkintaan liittyvissä kysymyksissä.

On tärkeää, että tulevalla rahoituskehyskaudella sisäasioiden rahoitusta voitaisiin sen tavoitteiden puitteissa käyttää joustavasti ja kustannustehokkaasti viranomaisyhteistyön tukemiseen varmistaen toimintavalmiudet edelleen heikentyvässä uhkaympäristössä sekä kriisiaikoina. Etenkin Suomen itäisillä raja-alueilla turvallisuutta vahvistavat investoinnit tukevat myös alueellista elinvoimaa.

EU:n monivuotista rahoituskehystä koskeviin ehdotuksiin jo sisällytetyllä varautumisen periaatteella on myös nähtävissä turvallisuusvaikutusten lisäksi välillisiä elinvoimavaikutuksia.

3) ENNAKKOVAIKUTTAMINEN EUROOPAN UNIONIN TULEVAAN TURVALLISUUSSTRATEGIAAN

Suomen ennakko vaikuttamistyössä huomioidaan johdonmukaisuus kansallisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen ajankohtaiselonteon päivittämisen kanssa, sillä merkittävä osa ajankohtaiselonteon sisällöstä kytkeytyy Suomen toimijuuteen Euroopan turvallisuuden vahvistamiseksi.

Demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet ovat unionin kaiken toiminnan perusta. Suomi vaikuttaa aktiivisesti EU:n tulevaan turvallisuusstrategiaan. Suomi katsoo, että unionin sisäistä ja ulkoista turvallisuutta tulisi kehittää kokonaisvaltaisesti ja synergioita hyödyntäen. EU:n tulee vahvistaa kykyään vaikuttaa turvallisuusympäristöön myönteisesti. On tärkeää, että EU:lla olisi käytössään laaja ja tehokas keinovalikoima erityyppisten uhkien vähentämiseen ja torjumiseen.

Suomelle on keskeistä, että kansainvälinen järjestys pohjautuu sääntöihin, ei voimankäyttöön. Suomi vahvistaa monenkeskistä sääntöpohjaista järjestelmää. Suomi pitää tärkeänä, että strategiassa tulisi huomioida keskeisesti Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset. Venäjä muodostaa pitkäkestoisen uhan EU:lle, sen jäsenvaltioille ja Natolle. Suomelle EU:n itäisen laidan etulinjamaana on tärkeää, että Venäjän pitkäkestoinen uhka säilyy EU:n strategisten linjausten lähtökohtana ja etenkin puolustusta ja ulkorajaturvallisuutta koskevien toimien perustana.

Vuonna 2025 annetut varautumisunionistrategia, sisäisen turvallisuuden strategia ja puolustuksen valkoinen kirja tulisi huomioida osana turvallisuusstrategia valmistelua johdonmukaisen lähestymistavan varmistamiseksi.

Turvallisuuden rakentamisessa tulee panostaa myös kumppanuus- ja liittolaissuhteiden tiivistämiseen. EU:n lähestymistavan tulee olla rakentava ja yhteistyölähtöinen.

Turvallisuusstrategiassa olisi tärkeää päivittää EU:n tavoitteita transatlanttisissa suhteissa, jotka ovat EU:lle tärkeitä sekä talouden, turvallisuuden että puolustuksen kannalta.

Suomi katsoo, että EU:n tulisi vahvistaa kykyään vastata laaja-alaisesti kriisitilanteisiin tarvittaessa myös itsenäisesti. Suomi suhtautuu avoimesti tästä käytävään keskusteluun.

Suomi katsoo, että ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden rajapintojen huomioiminen on edellytys unionin turvallisuuden kokonaisvaltaiselle kehittämiselle. Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden rajapinnat ovat merkityksellisiä mm. unionin ulkorajaturvallisuuden parantamisessa, terrorismin ja kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa ja laittoman maahantulon torjunnassa sekä hybridiuhkiin vastaamisessa.

Suomi korostaa Ukrainan vahvan tuen jatkumisen merkitystä myös Euroopan turvallisuuden kannalta, sillä Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainaan on välitön vaikutus Euroopan turvallisuuteen.

Arktisen alueen turvallisuus vaikuttaa koko Euroopan turvallisuuteen ja se tulee integroida EU:n yhteiseen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan ja muihin relevantteihin poliittikkoihin. Arktisena maana Suomelle on tärkeää, että tulevassa turvallisuusstrategiassa tunnustettaisiin arktiseen turvallisuuteen liittyvät erityiskysymykset ja kiinnitettäisiin huomiota laajaan turvallisuuteen ml. rajaturvallisuuteen.

Suomelle olisi olennaista, että strategiassa huomioitaisiin arktisen alueen merkityksen vahvistuminen ja siihen liittyvät jaetut turvallisuusintressit. EU:n toimilla tulisi edistää arktista politiikkaa osana tätä kokonaisuutta sekä kansallista, että Natossa tehtävää työtä täydentäen ja tukien.

Suomelle on tärkeää se, että turvallisuusstrategiassa huomioitaisiin ja määriteltäisiin kattavasti siviili- ja puolustusviranomaiset ja niiden rooli sekä yhteistyö turvallisuuden varmistamisessa niin normaaliaikoina kuin häiriö- ja poikkeustilanteissa.

Suomi tukee EU:n ja Naton kumppanuuksien syventämistä, täydentäen kansallisia sekä Naton toimia koskien pelotteen ja puolustuksen vahvistamista arktisella alueella. Suomi painottaa EU:n puolustusaloitteissa arktiseen toimintaympäristöön soveltuvien sotilaallisten suorituskykyjen kehittämistä, sotilaallisen liikkuvuuden vahvistamista arktisella alueella sekä tilannekuvan vahvistamista.

Suomi pitää tärkeänä, että tulevassa EU:n turvallisuusstrategiassa olisi kokonaisvaltainen lähestymistapa, jossa huomioidaan EU:n strateginen kilpailukyky, ml. haitallisista riippuvuuksista irrottautuminen, kattavien kaupp- ja teknologiakumppanuuksien syventäminen, taloudellisen turvallisuuden vahvistaminen ja kriittisten raaka-aineiden saatavuus.

Pääasiallinen sisältö

Muuttuva turvallisuusympäristö

Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristö on heikentynyt perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti erityisesti Venäjän aggressiivisen toiminnan takia. Turvallisuustilanne on vakava ja vaikeasti ennakoitavissa, ja se voi muuttua nopeastikin. Hyökkäyssodan myötä Venäjä on siirtynyt entistä avoimempaan, vaikeasti ennakoitavaan ja pitkäkestoiseen vastakkainasetteluun lännen kanssa.¹ Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja maailman geopolittinen murrosvaihe heijastuvat voimakkaasti myös Suomen sisäiseen turvallisuuteen ja heikentävät sen ennustettavuutta.² Suomeen kohdistuva hybrdivaikuttaminen

¹ kts. [valtioneuvoston turvallisuusjohtamisen kehittämistä arvioiva raportti](#)

² kts. [sisäisen turvallisuuden selonteko \(VNS 6/2025 vp\)](#)

erityisesti Venäjän toimesta on kasvanut merkittävästi. Suomen itärajalla alkanut välineellistetyin maahantulon tilanne on esimerkki hybridihyökkäyksestä. On pidetty todennäköisenä, ettei uhka lähiaikoina pienene vaan että Suomeen kohdistuvan hybridi-vaikuttamisen intensiteetti ja keinovalikoima tulevat vaihtelevaan.³

Hybridi-vaikuttamisen intensiteettiä ja monimuotoisuutta kuvastaa Itämerellä ja etenkin itäisillä alueilla viranomaisten ja siviilien toimintaan vaikuttava GNSS-häirintä sekä Itämerellä viime aikoina suhteettoman usein ilmenneet kaapelirikot.

Euroopan unionin toimia muuttuvassa turvallisuusympäristössä, ml. tuleva EU:n turvallisuusstrategia

Euroopan unionin toimesta on pyritty vastaamaan muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen poliittisin, operatiivisin ja taloudellisin toimin. Ukrainan tukemisen rinnalla Euroopan omien puolustuskykyjen kehittäminen on noussut keskiöön unionin toiminnassa ja päämiesten agendalla. Komissio on antanut viimeisen parin vuoden aikana useita tiedonantoja ja lainsäädäntöehdotuksia Euroopan puolustusvalmiuden kehittämiseen liittyen. mm. antanut tiedonantoja, joilla on määritetty EU-tason toimintalinjauksia ja ohjattu jäsenvaltioiden toimia mm. muuttoliikkeen käyttämisestä aseena (kts. E 16/2025 vp), merenalaisten kaapelien turvallisuuden edistämisestä (kts. E 31/2025 vp), puolustusvalmiuden kehittämisessä (kts. puolustuksen valkoinen kirja (E 33/2025 vp) ja tiekartta (EJ 6/2025 vp). Tätä tukeva rahoitusinstrumentti SAFE (U 12/2025 vp), sääntelyn yksinkertaistamiseen tähtäävät ehdotukset (U 38/2025 vp) sekä sotilaallista liikkuvuutta koskeva asetusehdotus (U 1/2026 vp).

Komissio on myös ohjannut sisäasioiden rahastojen kautta lisärahoitusta (250 milj. euroa) mm. Venäjän ja Valko-Venäjän vastaisten rajojen rajaturvallisuuskyvykkyyksien kehittämiseen. Suomelle rahoitusta ko. rahoitushausta osoitettiin lisärahoitusta 50 milj. euroa. Parhaillaan sisäasioiden rahastoista on avoinna 250 milj. euron rahoitushaku, joka on kohdistettu droonien torjuntakyvykkyyksien kehittämiseen.

Komission odotetaan antavan kesäkuussa 2026 ehdotuksen Euroopan unionin uudeksi turvallisuusstrategiaksi. Valmisteilla oleva EU:n turvallisuusstrategia tulee epävirallisten tietojen mukaan käsittelemään myös turvallisuuteen ja puolustukseen liittyviä kysymyksiä, mutta sisällöstä ei tässä vaiheessa ole tarkempia tietoja. Strategialla on tarkoitus vastata viimeaikaisiin geostrategisiin ja -poliittisiin muutoksiin. Strategia koostuisi uhka-arviosta, strategiasta ja tiekartasta.

Arktinen

EU:n komissio ja ulkosuhdehallinto valmistelevat arktisen politiikkansa päivitystä. Unionin viimeisin arktinen tiedonanto on lokakuulta 2021, ja päivityksellä vastattaisiin turvallisuustilanteen ja toimintaympäristön muutoksiin. Avoimet konsultaatiot käynnistettiin juuri ennen joulua ja jatkuvat maaliskuun puoliväliin. Komission tavoitteena on julkaista strategia syksyllä 2026. Strategiassa turvallisuuskysymysten odotetaan nousevan keskeiseen rooliin ja EU:n tulee määritellä oma näkemyksensä alueen merkityksen muutokseen.

PUOLUSTUS

Komissio nostaa työohjelmassaan horisontaaliseksi prioriteetiksi Euroopan puolustuskyvyn ja puolustusteollisuuden vahvistamisen. Puolustusvalmiuden osalta ei odoteta

³ kts. [ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko \(VNS 3/2024 vp\)](#)

merkittäviä uusia avauksia, vaan huomio on vuoden 2025 aikana tehtyjen linjausten toimeenpanossa.

Puolustukseen liittyvässä keskustelussa säilyy keskiössä yhteisesti muodostettuun uhka-kuvaan vastaaminen EU:n yhteisin toimin. Tavoitteena on ollut saavuttaa kyky käydä pitkäkestoista korkean intensiteetin sotaa mutta samalla vastata myös muihin unionia koskettaviin uhkiin.

Toimien tulee olla koordinoituja ja yhteensopivia Naton kanssa. EU:n asettama tavoite Euroopan kyvystä huolehtia omasta puolustuksestaan ja turvallisuudestaan tukee laajempaa käynnissä olevaa kehitystä Euroopan suuremmasta vastuunkannosta.

Euroopan puolustuksen tiekartan ja komission vuoden 2026 työohjelman mukaisesti komissio tulee painottamaan itäisen reunan puolustusta (Eastern Flank Watch) ja eurooppalaista droonipuolustusaloitetta, jotka molemmat ovat Suomelle keskeisiä. Puolustusteolliseen ohjelmaan (EDIP) kuuluvat yhteistä etua koskevat eurooppalaiset puolustushankkeet päätetään kevään 2026 aikana, mikä kattaa myös Eastern Flank Watch -hankkeen.

Puolustusvalmiuden tiekartassa määriteltyjen priorisoitujen suorituskykyalueita koskeva työ etenee johtovaltioiden vedolla. Aloitteissa painotetaan yhteensopivuutta ja etenemistä Naton suorituskykytavoitteiden pohjalta.

EU:n sotilasrakenteiden uudistamista koskeva keskustelu on käynnistynyt unionin turvallisuus- ja puolustusaloitteiden myötä. Unionin sotilasrakenteet ovat jo nykyisellään aktivoituneet erityisesti Ukrainan sotilaallisesta tukemisesta. Sotilasrakenteiden rooleja koskevassa kokonaisuudessa huomioitavia asioita ovat muun muassa nykyinen uhkaympäristö, laajojen turvallisuusaloitteiden kuten varautumisunionistrategian toimeenpano sekä tarpeet siviili-sotilasyhteistyön kehittämiseksi. Samaan aikaan kehittämistyössä on keskeisenä kysymyksenä EU:n ja Naton täydentyvyyden varmistaminen sekä päällekkäisten roolien välttäminen, 23:n jäsenmaan ollessa myös Nato-liittolaisia.

Puolustusteollisuuden puolella komissio tulee antamaan tiedonannon puolustusalan sisämarkkinoiden kehittämisestä ja tähän liittyen esittämään päivitystä puolustus- ja turvallisuusalan hankintoja koskevaan direktiiviin hankintayhteistyön ja innovoinnin helpottamiseksi ja Euroopan kriittisen puolustusteollisen perustan tukemiseksi. Tällä jatketaan vuonna 2025 omnibus-aloitteissa käynnistettyä säätelykehikon yksinkertaistamista ja päivittämistä. Tiedonantoa ja asetusehdotusta odotetaan syksyllä. Nämä ovat jatkumoa vuonna 2024 julkaistulle Euroopan puolustusteolliselle strategialle ja marraskuussa 2025 annetulle tiedonannolle EU:n puolustusteollisuuden muutoksen tiekartasta.

Puolustusteollisuuden TKI-toiminnalla sekä vientilottuvuuksilla on vahvat liittymäpinnat EU:n kilpailukyvyyn kehittämiseen. Huomio on ollut puolustusteollisuuden kehittämisessä ja ylösajossa, jotta se on voinut vastata Ukrainan ja jäsenmaiden akuutteihin tarpeisiin. Tämä työ tulee jatkumaan mutta huomio tulee jatkossa entistä enemmän keskittymään myös TKI-toiminnan kautta kehitettäviin suorituskykyihin. Näissä olisi olennaista saavuttaa yhteistyölähtöisiä ratkaisuita ensinnäkin kustannushyötyjen saavuttamiseksi mutta myös vienninedistämiseksi. Euroopan markkina itsessään ei tule olemaan riittävän suuri korkean teknologian tai strategisten mahdollistajien osalta. EU:n TKI-rahoitus tulee sitoa tiiviimmin osaksi tätä kokonaisuutta ja varmistaa riittävä tuki kehitysvaiheesta tuotantoon siirryttäessä.

Euroopan puolustuksen tiekartta liittyy Ukrainan sotilaallisen tukemisen ja Ukrainan puolustusteollisen pohjan integroinnin Eurooppaan osaksi Euroopan puolustuskyvyn kehittämistä.

Puolustusrahoitus tulevassa monivuotisessa rahoituskehyksessä 2028–2034

Komission mukaan EU:n tulevan monivuotisen rahoituskehityksen 2028–2034 tulisi tukea Euroopan puolustusunionin perustamista. Puolustuksen vahvistamiseen liittyviä toimia ehdotetaan rahoitettavaksi Euroopan kilpailukyky -rahastosta, kansallisista ja alueellisista NRP-suunnitelmista, ja sotilaallisen liikkuvuuden osalta Verkkojen Eurooppa -välineestä.

Komissio ehdottaa puolustuksen ja avaruuden rahoituksen lähes viisinkertaistamista ja sotilaallisen liikkuvuuden rahoituksen kymmenkertaistamista verrattuna nykyiseen rahoituskehykseen. Komission ehdotusten mukaan puolustukselle allokoitaisiin kilpailukykyrahastosta 116 miljardia ja sotilaalliseen liikkuvuuteen 15,7 miljardia euroa (vuoden 2025 kiintein hinnoin).

Lisäksi kaksikäyttöisyys sisältyy vahvasti komission ehdotuksen eri osa-alueisiin.

Komission rahoituskehysesitys 2028–2034 tukee tavoitetta Euroopan puolustusteollisuuden ja tuotantokapasiteetin vahvistamiseksi. Laaja eurooppalainen panostus puolustukseen EU-rahoituksen tuella vahvistaisi koko Euroopan ja Suomenkin turvallisuutta sekä edistäisi eurooppalaista yhteistoimintakykyä.

Jäsenmaiden yhteistyön kautta ja komission rahoituksen avulla on saavutettavissa skaaletua tuotannon osalta, kustannustehokkuutta yhteishankinnoissa ja riskien jakoa T&K-hankkeissa.

Keskeisenä tavoitteena on lisätä jäsenmaiden asevoimien välistä yhteen toimivuutta ja suorituskykyjen vaihtokelpoisuutta.

Komission ehdotusten mukaan puolustusvoimien osallistuminen eurooppalaisiin hankkeisiin edellyttäisi tiettyjen kriteerien täyttämistä: hankkeen tukea Puolustusvoimien kehittämisohjelmassa ja NDPP-prosessissa asetettuja tavoitteita tai Puolustusvoimien T&K-alalla määritettyjä tavoitteita ja Suomen puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan turvaamista. Lisäksi on keskeistä, että hankkeet ovat vahvasti kytkettävissä EU:n suorituskykyprioriteetteihin ja projektit tuottavat taloudellisia tai muita hyötyjä Puolustusvoimille tai sotilaalliselle huoltovarmuudelle.

Euroopan puolustusrahasto (EDF) tukee tutkimusta ja kehitystä. Suomi on menestynyt tähän mennessä hyvin ja lämpöpotentiaaliakin on. Tämä on johtanut kansantaloudellisesti isoihin hankkeisiin, joille on saatu rahoitusta ja konkreettisia yhteishankintoja.

Suomen puolustusteollisuus ja kaksikäyttöteollisuus voivat olla osa jonkin isomman maan puolustusteollisuushanketta ja tätä kautta yritykset, erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset, voisivat saada jalansijaa laajempiin eurooppalaisiin puolustusteollisuushankkeisiin ja -verkostoihin.

Myös sotilaallisessa liikkuvuudessa Suomen rahoitussaannot olleet hyviä ja näin oletetaan olevan myös jatkossa. Siirtyminen eurooppalaiseen raidelevyyteen ja rajat ylittävät hankkeet pohjoisessa ovat tärkeitä koko liittokunnan puolustukselle.

Suomen saanto kuluvalle kaudella 2021–2027 puolustusrahoituksessa on noin 234 miljoonaa euroa ja (suhteellinen osuus on 2,2 %) ja sotilaallisen liikkuvuuden osalta 84 miljoonaa euroa (suhteellinen osuus on 4,69%). Näiden molempien suhteelliset osuudet ovat selvästi korkeampia kuin Suomen suhteellinen maksuosuus EU:n budjettiin 1,67 %.

Tulevan kauden osalta kilpailukykyrahaston toimet vastaavat pitkälti nykyisen kauden rahoitettavia teollisuustoimia. Kotimaisen puolustusteollisuuden rahoituskysyntä on nykyisellä kehyskaudella merkittävästi ylittänyt saatavilla olevan EU-rahoituksen ja edellä

mainitun perusteella saantonäkymä olisi positiivinen puolustusteollisten toimien osalta myös tulevassa kilpailukykyrahastossa.

RAJATURVALLISUUS

Unionissa tehtävän rajaturvallisuusyhteistyön lähtökohdat

Perussopimuksessa säädetysti unioni on valtuutettu kehittämään yhteistä rajaturvallisuusjärjestelmää. Ulkorajojen turvallisuutta koskevan unionin politiikan tavoitteena on kehittää ja ylläpitää kansallisella ja unionin tasolla *Euroopan yhdennettyä rajaturvallisuutta*. Komission mukaan ulkorajojen turvallisuus on välttämätön edellytys sisärajoittoman Schengen-alueen toiminnalle ja turvallisuudelle, mutta keskeistä myös muuttoliikkeen hallinnan parantamiselle.

Toimiva Schengen puolestaan edistää sisämarkkinoiden kilpailukykyä ja talouskasvua koko Euroopan unionissa, mahdollistaen ihmisten, tavaroiden ja palvelujen saumattoman liikkumisen. Ulkorajojen tehokkaalla hallinnalla pyritään myös varmistamaan sisäisen turvallisuuden korkea taso unionissa mm. puuttamalla vakavaan rajat ylittävään rikollisuuteen sekä laittomaan maahantuloon.

Unionin ulkorajojen valvonta on jäsenvaltioiden ja unionin – sen toimielinten ja virastojen – jaetussa vastuussa. Unionitasolla kehitetään nimenomaisesti unionin ulkorajojen suojaamisessa tärkeää politiikkaa, Euroopan yhdennettyä rajaturvallisuutta. Jäsenvaltioilla on pääasiallinen vastuu omien ulkorajaosuuksien valvonnasta ja näin ollen vastaavat myös tietyistä Euroopan yhdennetyn rajavalvonnan toimista (esim. poliisitarkastukset ja sisärajovalvonnan palauttaminen) osan toimista jäädessä unionin kompetenssiin. Toinen keskeinen työkalu on Euroopan raja- ja merivartiovirasto *Frontex*. Euroopan yhdennettyä rajaturvallisuutta toteuttavat yhdessä jäsenvaltiot ja *Frontex*, jotka myös muodostavat *eurooppalaisen raja- ja merivartioston*.

Euroopan yhdennetty rajaturvallisuus – ulkorajojen turvallisuuden kivijalka

Euroopan yhdennetty rajaturvallisuus on politiikkatyökalu ja malli, jonka avulla voidaan edistää unionitasolla laadukasta ja kustannustehokasta rajaturvallisuusjärjestelmää. Euroopan yhdennetyn rajaturvallisuuden malli velvoittaa eurooppalaisen raja- ja merivartioston jäseneltä -jäsenvaltiolta- vilpitöntä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa. Tätä tuetaan myös neuliportaisen maahanpääsyn valvontamallin kautta, jonka myötä yhdennetyn rajaturvallisuuden malliin sisällytetään mm. viisumipoliittiset toimet kolmansissa maissa, yhteistyö naapurivaltioiden kanssa, mutta myös riskianalyysit ja Schengen-alueella toteutettavat toimenpiteet sekä palautukset.

Euroopan yhdennetyn rajaturvallisuuden malli luo siis pohjan unionitason rajayhteistyölle ja luotettavaan tietoon pohjautuvalle kattavalle unionitason rajaturvallisuustilannekuvalle, mitkä ovat edellytys asianmukaiselle ja oikea-aikaiselle vastineelle rajaturvallisuusuhkiin ja niihin varautumiseen niin kansallisesti kuin unionitasolla. Lisäksi Euroopan yhdennetyn rajaturvallisuuden malliin sisältyvät yhteiset standardit teknisille välineille ja kalustoille sekä edellytykset korkeasta ammatillisesta tasosta ja asiallisesta rajavartiokulttuurista sujuvoittavat eri maiden rajavartioviranomaisten yhteistoimintaa.

Euroopan raja- ja merivartiovirasto Frontex

Frontexilla on keskeinen rooli johdonmukaisen Euroopan yhdennetyn rajaturvallisuuden varmistamisessa. Frontexin tehtävänä on tukea jäsenvaltioita ulkorajojen valvonnassa,

palautuksissa ja rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa. Frontexin tehtäviin kuuluu mm. rajavalvonnan koordinointi, asiantuntija-avun tarjoaminen, tiedon jakaminen sekä palautusoperaatioiden järjestäminen. Frontexilla on myös pysyvä joukko, joka koostuu eurooppalaisista raja- ja merivartijoista sekä palautushenkilöstöstä. Pysyvän joukon henkilöstöä voidaan lähettää operaatioihin EU:n ulkorajoille ja kolmansiin maihin tukemaan ko. maan rajaturvallisuusviranomaisen toimintaa. Jäsenvaltioissa toimiessaan Frontex toimii kohdemaan komennossa täysin valtuuksin. Myös Suomi vastaanottaa aktiivisesti Frontexin operatiivista tukea isännöimällä pysyvän joukon kalustoa ja henkilöstöä operaatioissa, jotka painottuvat itärajalle ja Helsinki-Vantaan lentokentälle.

Tulevat EU-rajaturvallisuuspolitiikan aloitteet

Komission on tarkoitus antaa muutosehdotus eurooppalaisesta raja- ja merivartiovirastosta annetusta asetuksesta syyskaudella. Esitettävillä muutoksilla pyritään vahvistamaan Frontexia komission puheenjohtaja von der Leyenin tavoitteiden mukaisesti. Valtioneuvosto on määrittänyt ennakkovaikuttamiskantoja Frontexin tulevaisuutta koskien (kts. erityisesti E 77/2025 vp, mutta myös E 39/2025 vp sekä E 35/2024 vp).

Turvallisuusympäristön vaikutukset Suomen rajaturvallisuuteen

Globaalissa turvallisuusympäristössä tapahtuneet muutokset ovat myös heijastuneet suoraan Suomen itärajan turvallisuustilanteeseen. Rajaturvallisuuden osalta ei voida enää puhua vain rajojen valvonnasta ja maahantulon hallinnasta, vaan rajaturvallisuus on osa laajempaa kokonaisuutta, jossa korostuvat muun muassa erilaiset hybridiuhat. Tällä hetkellä Suomi joutuu varautumaan tilanteisiin, joissa rajaa ja rajat ylittävää muuttoliikettä käytetään vihamielisen vaikuttamisen välineenä.

Venäjän uhka Suomen rajaturvallisuudelle ei siis rajoitu perinteisiin sotilaallisiin uhkiin ja skenaarioihin, vaan se ilmenee yhä useammin hybridi vaikuttamisena, jossa välineellistetty maahantulo on ainoastaan yksi väline muiden joukossa. 2015–2016 arktisen reitin tapahtumat ja vuoden 2023 kolmansien maiden kansalaisten saapuminen Suomeen turvapaikanhakijoiksi itärajan rajanylityspaikkojen kautta osoittavat, että kyse ei ollut ainoastaan yksittäisistä tapahtumista, vaan pitkäjänteisestä ja pitkäkestoisesta vaikuttamisesta.

Raja-turvallisuuden rahoitus

Ohjelmakaudella 2021–2027 muuttoliike- ja rajaturvallisuuden rahoitus on kokonaisuudessaan noin 11,5 mrd. euroa (vuoden 2025 kiintein hinnoin). Yhdennettyä rajaturvallisuusrahastoa koskeva osuus (Integrated Border Management Fund, IBMF) on 7,4 miljardia euroa, josta 6,7 miljardia euroa ohjataan rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineeseen (Border Management and Visa Instrument, BMVI) ja sen kautta jäsenvaltioiden kansallisille ohjelmille.

BMVI:n tavoitteena on varmistaa vahva ja tehokas Euroopan yhdennetty rajavalvonta ulkorajoilla ja tukea yhteistä viisumipolitiikkaa.

BMVI-ohjelmassa on kaksi erityistavoitetta: yhdennetty rajaturvallisuus Euroopassa ja yhteinen viisumipolitiikka, jotka muodostavat yhdessä myös rahoitusinstrumentin kokonaisuutena.

Nykyisen ohjelmakauden osalta Suomen kokonaissaanto BMVI - rahoituksesta on arvioiden mukaan noin 201 milj. euroa. Tähän mennessä Suomi on saanut rahoitusta noin 81 miljoonaa euroa.

BMVI-väliarvion mukaan BMVI-rahoitustukiväline tuottaa toiminnallaan EU-tasoista lisäarvoa, vaikka sen rahoittamat toimet ovat luonteeltaan pääasiallisesti paikallisia tai kansallisia. BMVI-rahoitus lisää kansallisten toimijoiden kykyä hyödyntää EU-rahoitusta laajemmin ja osaamista kytkeä organisaatioiden tavoitteet EU-tasoiin tavoitteisiin.

Komissio esittää uudessa rahoituskehusehdotuksessa vuosille 2028–2034 muuttoliikkeen ja rajavalvontaan yhteensä 53 miljardin euron rahoitusta, josta 31 miljardia euroa ns. kumppanuussuunnitelmiin ja 22 miljardia euroa komission harkinnan mukaan käytävään, ennakoinnattomiin menoihin varattuun ns. EU-välineeseen.

Sisäasioiden alan asetusehdotusten mukaan rahoitus jakautuisi kumppanuussuunnitelmaan kohdennetun 31 miljardin euron rahoituksen osalta seuraavasti: 1) rajaturvallisuus ja viisumipolitiikka (BMV) 13,773 miljardia euroa, 2) turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttaminen (AMI) 10,713 miljardia euroa ja 3) sisäinen turvallisuus (IS) 6,123 miljardia euroa. EU-välineen jakaumaa sektoreittain ei ole määritetty asetusehdotuksissa.

Komissio julkaisi 17.7.2025 jäsenvaltiokohtaiset saannot kumppanuusrahaston osalta. Komission mukaan Suomen saanto sisäasioiden osalta olisi 1,4 miljardia euroa eli 4,7 prosenttia muuttoliikkeen ja rajavalvonnan kokonaisrahoituksesta.

Rajaturvallisuuden kehittämisen osalta voidaan hyödyntää myös muita EU-rahoituslähteitä. Esimerkiksi Verkkojen Eurooppa -välineessä on kriittiseen liikenneinfrastruktuuriin ja sotilaallisen liikkuvuuteen liittyviä kokonaisuuksia, jotka voivat olla rajaturvallisuuden kannalta relevantteja. EU:n monivuotista rahoituskehystä koskevista ehdotuksista on jo sisäänrakennettuna varautumisen periaate, jota voitaisiin hyödyntää myös rahoitusvälineiden myös rajaturvallisuuden kehittämisessä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU7-jaoston (oikeus- ja sisäasiat) kirjallinen menettely 18.-20.2.2026

EU11-jaoston (puolustus) kirjallinen menettely 18.-20.2.2026

EU-ministerivaliokunta 27.2.2026

Eduskuntakäsittely

E 101/2025 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VNEUS, Anna Kemppi, etunimi.sukunimi@gov.fi
VNEUS, Anne Lamminmäki, etunimi.sukunimi@gov.fi
PLM, Eemeli Heikkilä, etunimi.sukunimi@gov.fi
SM/RO, Jesse Seppälä, etunimi.sukunimi@raja.fi
SM/PO, Johanna Puiro, etunimi.sukunimi@gov.fi
SM/PEO, Sini Hangaslammi, etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/1066/2025

Liitteet -**Viite** -